TrygFonden

Mandagmorgen
NyhedernesTænketank

Tryghedsmåling 2005

- af den danske befolkning

Tryghedsmåling 2005

Udgivet af Huset Mandag Morgen og TrygFonden
Copyright Huset Mandag Morgen og TrygFonden, 2005
Tryk: Ekspressen Tryk- og Kopicenter
Layout: Qvist & CO ApS
ISBN 87-90275-80-2

Forord

Tryghedsmåling 2005 er Mandag Morgens og TrygFondens andet større forsøg på at måle danskerens tryghed. I alt 1006 danskere er via internettet udspurgt om tryghed. Undersøgelsen er et led i løbende bestræbelse på at måle og udvide forståelsen af danskernes tryghed. Tryghedsmåling 2005 gentager derfor dele af tidligere tryghedsmålinger og tilføjer nye elementer.

Hovedresultatet af Tryghedsmåling 2005 er, at de fleste danskere føler sig trygge. Der er for de fleste danskere samtidigt tale om en tryghed, der også omfatter mod og handlekraft til at turde tage chancer, sige sin mening og prøve nyt. Tryghed er ikke blot at være fri for utryghed og ricisi.

Men der er et ret stort – og måske endda voksende – mindretal, der har problemer med utryghed. For dette mindretal er manglen på tryghed et alvorligt problem, der virkeligt gnaver af deres livskvalitet. Faktisk kan Tryghedsmåling 2005 påvise, at mangel på tryghed slår betydeligt hårdere igennem på den enkeltes livskvalitet end selv dårligt helbred.

Tryghedsproblemer, påviser Tryghedsmåling 2005, har ofte udgangspunkt i nære problemer og konkrete oplevelser med eksempelvis presset privatøkonomi, frygt for miste jobbet, uro og ballade i ens boligkvarter, konflikter i familien osv. Til gengæld skabes danskernes tryghedspolitiske dagsorden ikke af deres personlige oplevelser. Der er så godt som ingen sammenhæng mellem, hvad man personligt har været udsat for, og hvad man mener er politisk vigtigt. Danskerne kan godt løfte hovedet op over deres egne problemer, når de danner deres tryghedspolitiske holdninger.

Tryghedsmåling 2005 påviser også, at trygheden – eller mangel på samme – er spredt godt og grundigt ud i befolkningen. Der er ikke bestemte befolkningsgrupper, hvor utryghed er ukendt.

Det er vores håb, at Tryghedsmåling vil blive brugt af alle, der interesserer sig for og måske arbejder med tryghed. Vi håber også, at rapporten vil give anledning til flere spørgsmål og overvejelser, så forståelsen for og arbejdet med tryghed kan få et endnu bedre grundlag i fremtiden.

Tryghedsmåling 2005 er skrevet af Anders Hede (projektleder) og Morten Felding, Huset Mandag Morgen. TrygFonden har været opdragsgiver og har finansieret arbejdet. Huset Mandag Morgen har hele ansvaret for rapportens udformning.

København, august 2005

Erik Rasmussen
Chefredaktør, Mandag Morgen

Gurli Martinussen
Direktør, TrygFonden

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning 8

Kapitel 1: De fleste danskerne er grundlæggende trygge 10
1.1 Udsving i trygheden? 11
1.2 En demokratisk tryghed 12
1.3 Den nære utryghed 13
1.4 Positivt trygge danskere 15
1.5 Tryghed, tilfredshed med livet og helbred hænger sammen 17

Kapitel 2: Utryghed kan skabes af oplevelser 19
2.1 Politiske bekymringer påvirkes ikke meget af oplevelser 22

Kapitel 3: Tillid til myndighederne betyder meget 27

Kapitel 4: Ikke altid tryg idyl i boligkvarteret 29
4.1 Ballade rammer tryghed og livskvalitet 30

Bilag 1: Begrebet tryghed – og det at måle tryghed i befolkningen 32

Referencer 36

Sammenfatning

Denne lille rapport - Tryghedsmåling 2005 - afrapporterer en måling af danskernes tryghed. Målingen bygger videre på Tryghedsrapport 2004. Formålet er at udvikle og forbedre målingen af danskernes tryghed og undersøge, om der sker forandringer. Dataene til undersøgelsen er indsamlet i april 2005.

Hovedkonklusionerne af Tryghedsmåling 2005 er:

De fleste danskere føler, de lever et trygt liv. Tre ud af fire danskere mener selv, de lever et liv, der grundlæggende er præget af tryghed. Hele ni ud af ti er ikke bange for at færdes i deres boligområde efter mørkets frembrud. Som noget nyt kan Tryghedsmåling 2005 påvise, at trygheden også præger de fleste af dem, der oplever ubehageligheder i deres liv eller har problemer i deres boligkvarter. F.eks. er det stadig to ud af tre af dem, der bor i et boligkvarter med alvorlige tryghedsproblemer, der alligevel grundlæggende føler sig trygge. Blandt dem, der har været udsat for så alvorlige problemer som et indbrud, er det syv ud af ti, der stadig føler sig grundlæggende trygge. Kort sagt er rigtigt mange danskere robuste og kan stå model til ganske meget, uden at det går ud over denne grundlæggende tryghed.

Et mindretal af danskerne har problemer med utryghed. Mindretallet er muligvis voksende. Undersøgelsen viser, at det først og fremmest er nære problemer som økonomiske problemer, sygdom eller utryghed i boligkvarteret, der går ud over trygheden. Der er dog også en tendens til, at det meget mere abstrakte spørgsmål, om man generelt har tillid til myndighederne i Danmark, spiller sammen med ens grundlæggende tryghed. Den samlede målte tryghed er mindre i denne undersøgelse end i tidligere undersøgelser. Det gælder både den grundlæggende tryghed og trygheden på nogle specifikke områder i livet. Det er muligt, at der er en tendens til lidt mindre tryghed. Men det skal understreges, at målinger af utryghed er vanskelige og stadigvæk under udvikling og forfinelse. Der er flere muligheder for, at den tendens, målingen antyder, helt eller delvist kan skyldes andre forhold, f.eks. at andre dele af spørgeskemaet muligvis har påvirket i hvert fald nogle af respondenterne.

Mangel på tryghed er et alvorligt problem for dem, det rammer. Der er en endog meget stærk gensidig sammenhæng mellem livskvalitet og følelsen af grundlæggende tryghed. Der er næppe andre problemer, der har en så stærk sammenhæng med livskvalitet som tryghed. F.eks. betyder ens helbredstilstand mindre end ens tryghed.

Oplevelser og problemer i boligkvarteret ligger bag visse former for utryghed. Selv om de fleste danskere klarer problemer og ubehagelige oplevelser uden den store effekt på deres tryghed, så er der nogle områder, hvor dårlige erfaringer slår hårdt. Er der f.eks. uro og vild kørsel i ens boligkvarter, og har man oplevet at stå og mangle penge, så rammer det ens følelse af tryghed markant. Især økonomisk utryghed er i høj grad drevet af konkrete. De forskellige former for økonomisk utryghed (mangle penge eller frygte for ens job) er særligt alvorlige, fordi de virkeligt rammer livskvaliteten.

Der er ikke særligt klare sociale opdelinger i tryghed eller utryghed blandt danskerne. I den forstand har vi en meget demokratisk tryghed. Det er altså ikke særlige samfundsgrupper, hvor utrygheden er markant koncentreret eller er fraværende, ud over en vis tendens til at højtuddannede er lidt mere trygge end resten af befolkningen. Ser man på konkrete former for utryghed, så er der visse sammenhænge: Velhavende og ældre er ikke så økonomisk utrygge som unge og personer med lave indkomster, kvinder er mere utrygge for overfald og mørke end mænd, der heller ikke er så bange for terror som kvinder.

Danskerne lader ikke personlige erfaringer styre deres politiske prioriteringer. De emner, der optræder på den "risikopolitiske dagsorden" - terror, fødevaresikkerhed og kriminalitet - optager også danskerne, men interessen er først og fremmest politisk. De "risikopolitiske" spørgsmål er ikke noget, der hænger særligt stærkt sammen med danskernes livskvalitet eller grundlæggende følelse af tryghed. Der er desuden en noget nær total mangel på sammenhæng mellem ens konkrete oplevelser med utryghed også ens risikopolitiske bekymringer. Selv om man har været udsat en trafikulykke eller et overfald, så ændrer det ikke ved ens prioriteringer af trafik- eller retspolitik.

På mange måder er danskerne mere præget af mod og handlekraft, end de er præget af usikkerhed og frygt. Tryghed består ikke blot i at være fri for ricisi. Tryghedsmålingen ser også på tryghed i form af trygheden til at turde tage og udnytte chancer. Undersøgelsen viser, at danskernes mod og handlekraft ligger på et højt niveau. Langt de fleste danskere er positive overfor at turde åbne munden og mener de selv er handlekraftige. De føler sig respekteret og har generelt tillid til deres medmennesker. Alt sammen faktorer der er væsentlige for, om man tør handle. Tilværelsens utrygheder og ricisi, hvad enten de er reelle eller forestillede, er altså ikke noget, der forhindrer ret mange danskere i at turde. Det er generelt ikke muligt at finde nævneværdige spor af en forskrækket, angst og handlingslammet person, selv om denne persontype med mellemrum hævdes at eksistere.

Et pænt flertal af danskerne har også tillid til de offentlige myndigheders evne til at håndtere risici. Bag det generelt høje tryghedsniveau ligger bl.a. at danskerne har en høj grad af tillid til, at de offentlige myndigheder griber ind overfor trusler og risici, hvis der er grund til det. De danskere, der har tillid til myndighederne, har en tryghed, der ligger et ½ point højere på syvpunktsskalaen. Det er relativt meget.

Kapitel 1

De fleste danskerne er grundlæggende trygge

Danskerne er generelt et trygt folkefærd. Tre ud af fire erklærer sig grundlæggende trygge i deres hverdag. Det er målt ved hjælp af et spørgsmål, hvor respondenterne skal udtrykke deres generelle tryghed på en syvpunktsskala, hvor 1 er *"jeg føler mig grundlæggende utryg i min hverdag"* og 7 er *"jeg føler mig grundlæggende tryg i min hverdag"*. Svarer man 6 eller 7, anses man i denne undersøgelse for tryg. Spørgsmålet lægger op til, at respondenterne anlægger et helhedssyn på deres tryghed, hvor de balancerer både trygge og utrygge elementer på tværs af deres liv. Der er ikke noget til hinder for, at en person, der specifikt er bange for at blive fyret, godt kan erklære sig grundlæggende tryg, fordi han eller hun måske er meget tryg på andre områder eller har tillid til, at det er muligt at klare eventuelle ubehageligheder.

Undersøgelsen viser, at kun en ud af fire danskere ligger på 5 og derunder. Det gennemsnitlige tryghedsniveau ligger på 5,90. Gennemsnittet er skabt af 1) et betydeligt trygt flertal på tre ud af fire danskere, 2) en mellemgruppe på hver femte dansker, der har visse tryghedsproblemer og 3) et ganske lille mindretal på 5%, der virkeligt har store problemer (scorer 1 eller 2). (Se figur 1). I bilag 1 er der en nærmere drøftelse af mulighederne for at måle tryghed.

Vi ved meget lidt om, hvad der præcist har skabt den høje tryghed. Spørgsmålet er kun stillet i Danmark og Norge, i øvrigt med nogenlunde identiske resultater. Noget, der formentlig har trukket gennemsnittet op, er den meget høje grad af social sikring og forsikringsmæssig dækning, der findes i Danmark. Økonomisk utryghed er en meget stærk faktor i utryghed (se afsnit 1.3), samtidig med at fysiske risici for vold og trusler er ganske beskedne sammenlignet med tidligere[1]. Hertil kommer at der er ganske megen tillid til samfundets institutioner og til, at beslutningsprocesser foregår på en retfærdig måde.

Danskernes grundlæggende tryghed er ikke bare høj, der er også forholdsvist robust. Der skal betydelige problemer til, før gennemsnitsscoren forrykkes væsentligt i en gruppe af befolkningen.

Hvis man f.eks. *ikke* har tiltro til, at de offentlige myndigheder er kompetente og upartiske, når de skal forholde sig til forskellige risici (se afsnit 3), så medfører det, at ens samlede tryghedsscore er 5,7. De, der har tillid til myndighederne, ligger på en score på 6,1, altså kun 0,4 højere. Man skal desuden – som mange andre steder i denne tryghedsmåling – huske at være varsom med at tolke på retningen af årsag og virkning. Sammenhængen kan let være, at danskere, der i forvejen er utrygge, *også* har mistillid til myndighederne.

Bor man i et boligkvarter med tre eller flere utryghedsskabende problemer (se afsnit 4.1) som f.eks. larm, vild kørsel eller konflikter med naboerne – det er der ca. hver femte dansker, der gør – så hænger det sammen med en tryghedsscore på 5,6. De som bor i let eller

1 Det er svært at gøre sig klart, hvor ekstremt voldelige tidligere samfund har været. I jæger/samler-samfund er det helt normalt, at mere end hver tredje mand dør af vold PINKER (2002). I Danmark er det i dag under en ud af tusind, der oplever at dø af vold.

MM | Grundlæggende trygge danskere

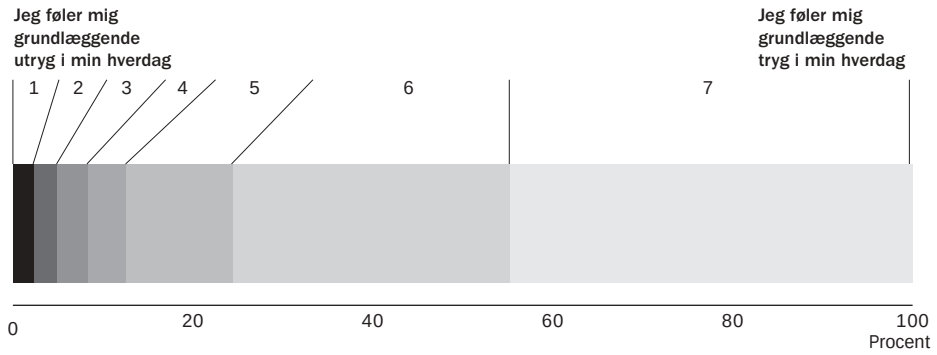

Figur 1: Danskerne er grundlæggende et trygt folkefærd. Tre ud af fire føler sig grundlæggende trygge, mens ca. hver fjerde har større eller mindre problemer med deres tryghed i hverdagen. Spørgsmålsformulering: På en skala hvor 1 er "jeg føler mig grundlæggende utryg i min hverdag" og 7 er "jeg føler mig grundlæggende tryg i min hverdag", hvor tryg føler du dig så? N=1006.

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

slet ikke belastede kvarterer, ligger på 6,0. Igen skal man være opmærksom på, som det nærmere drøftes i afsnit 4, at de i forvejen utrygge måske også har let ved at få øje på problemer i deres boligkvarter; problemer som andre mere trygge beboere er afslappede over for.

Det er tilsyneladende ubehagelige personlige oplevelser, som kan påvirke den generelle tryghedsscore mest. I undersøgelsen er der spurgt til en række mulige ubehagelige oplevelser, man kan have haft inden for det sidste år (se afsnit 2). Hvis der f.eks. har været tale om fyringer på ens arbejdsplads, eller hvis man har været udsat for indbrud, så er det logisk, at det giver sig utryk i form af en lavere tryghed. Opdeler man danskerne i to grupper - en gruppe som har oplevet to eller flere af de ubehagelige episoder (i alt 39%) og en gruppe (på 61%) som har oplevet en eller ingen ubehagelige oplevelser indenfor det seneste år - så er der en vis forskel. Gruppen med to eller flere ubehagelige oplevelser har en gennemsnitlig tryghedsscore på 5,6, mens de danskere, som har undgået eller blot oplevet en enkel ubehagelig episode, har et gennemsnit på 6,2. Den forskel er lidt større, end den vi ellers har fundet. Samtidig er der her næppe samme mulighed for, at årsag og virkning kan køre begge veje. Der er næppe tale om, at særligt utrygge personer opsøger usikre arbejdspladser eller lader sig udsætte for indbrud.

1.1 Udsving i trygheden?

Der er nu lavet tre målinger af danskernes tryghed med det generelle tryghedsspørgsmål med syvpunktskalaen. Resultaterne fremgår af figur 2 på næste side.

Hvis man ser på udviklingen fra 2004 til 2005, så er andelen af utrygge stigende fra hver sjette til hver fjerde dansker, hvis kriteriet er at man angiver angiver 5 eller derunder på det generelle tryghedsspørgsmål på syvpunktsskalaen. En nærmere analyse viser, at der især er blevet betydeligt flere af dem, der *virkeligt* føler sig utrygge. Det er altså de relativt få, der til gengæld har flyttet sig meget på skalaen, der har ændret gennemsnittet.

Man skal være varsom med at tolke tendenser ud af denne talrække. Forandringerne er godt nok statistisk signifikante fra 2004 til 2005, men der er forhold, der taler både for og

MM | Udviklingen i danskeres tryghed

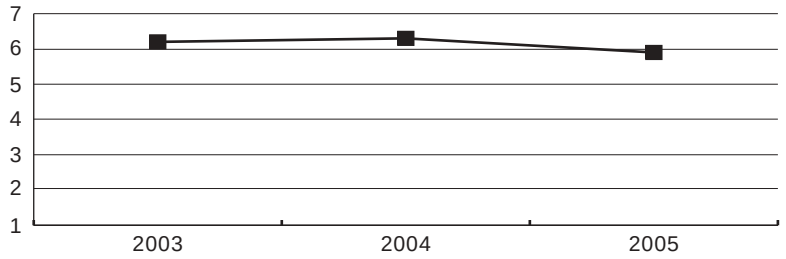

Figur 2: Danskernes tryghed svinger noget omkring et højt niveau. Man skal være varsom med at overtolke eventuelle udviklinger, da det grundlæggende tryghedsspørgsmål formentligt er følsomt over for sammensætningen af spørgeskemaet. Spørgsmålsformulering se figur 1.

Kilde: Huset Mandag Morgen, Zapera og ADVICE ANALYSE OG STRATEGI (2003)

imod, at der er tale om en tendens. Imod taler risikoen for afsmitning fra andre spørgsmål. Det generelle tryghedsspørgsmål er i alle tre undersøgelser stillet til sidst i undersøgelsen. Den væsentligste forandring er, at skemaet i 2005 indeholder en udspørgen om problemer i boligkvarteret og om faktiske utryghedsskabende oplevelser. I 2004 blev der spurgt meget til bl.a. respondenternes personlige og familiære ressourcer og problemer. Den mere problemorienterede udspørgen i 2005 kan have trykket stemningen blandt respondenterne, når de er nået frem til det afsluttende spørgsmål. For at der alligevel er sket en vis forværring af tryghedsniveauet taler, at der *også* er signifikante udslag på tre mere detaljerede spørgsmål om tryghed (se afsnit 1.3). De spørgsmål er stillet meget tidligt i skemaet begge år.

Hvad der i givet fald kan ligge bag en tendens er spekulation. Undersøgelsen blev gennemført medio april 2005, hvor der ikke var markante emner på den tryghedspolitiske dagsorden.

1.2 En demokratisk tryghed

Det er ganske let at opstille en række teser om fordelingen af tryghed i befolkningen. F.eks. at yngre er mere trygge end de utrygge ældre, at kvinder er mere bange end mænd, eller at kortuddannede frygter en masse ting, som veluddannede føler sig trygge ved. Bag disse teser ligger en masse vidt forskellige forestillinger om, at ældre er mere forsigtige, at mænd måske opnår øget tryghed takket være deres større fysiske styrke, og måske at et lavt uddannelsesniveau medfører, at man har færre valgmuligheder, lever mere økonomisk udsat og måske har mindre evne til at sætte sig ind i komplicerede forhold.

Det er umiddelbart muligt at undersøge, om køn, alder, uddannelse og indkomst gør en forskel for ens grundlæggende tryghed. Og undersøgelsen viser, at det gør de stort set ikke. Teknisk prøver man se på, *hvor meget* af variationen i tryghed mellem danskerne, der kan forklares med deres køn, alder, uddannelse og indkomst. Undersøgelsen viser, at baggrundsfaktorerne køn, alder, uddannelse og indkomst forklarer så lidt som 3% af variationen af utryghed[2].

2 Det hører med til dette billede, at det grundlæggende tryghedsspørgsmål blev stillet umiddelbart efter, at respondenterne havde svaret på et spørgsmål om konkrete ubehagelige oplevelser. Det kan som nævnt have gjort nogle af respondenterne mindre trygge - og samtidigt udvandet effekten af social baggrund. Men i Tryghedsrapport 2004 MANDAG MORGEN (2004), hvor et tilsvarende generelt tryghedsspørgsmål blev stillet, var social baggrund kun i stand til at forklare 9%- altså stadig en ganske lille andel.

Det må også betegnes som positivt, at fordelingen af tryghed og utryghed er nærmest forbløffende jævn i befolkningen. Der er trygge og utrygge hos begge køn og i alle samfundslag og generationer. Det er overordentligt problematisk at udpege særlige samfundsgrupper (kvinder, kortuddannede, lavtlønnede osv.) som generelt utrygge.

Men der er naturligvis mere specifikke former for utryghed - især økonomisk utryghed - der i en pæn grad er bestemt af ens indkomst og alder. Det behandles i næste afsnit.

1.3 Den nære utryghed

Tryghedsmåling 2005 kortlægger også danskernes aktuelle utryghed på forskellige konkrete områder. Det er sket ved hjælp af et batteri på ti spørgsmål, der alle går igen fra Tryghedsrapport 2004. På dette område kan forskellige forandringer aflæses.

Spørgsmålene omhandler en række forskellige livsområder, nemlig arbejde/økonomi, kriminalitet/vold, risikosamfundets moderne risici og mere personlige forhold.

Der er en række områder, som kun relativt få danskere erklærer sig utrygge over. Det er stress, sladder, vold, arbejdsløshed, terror og indbrud. Ingen af de trusler kan få mere end hver ottende dansker til at erklære sig utryg. Niveauet for disse fjerne figurer i trusselsbilledet er stort set uændret i forhold til Tryghedsrapport 2004.

Utrygheden er dog generelt lidt mere udbredt i 2005 end i 2004. Det er på de mest udbredte former for utryghed, at der har været en vis vækst. Således føler en tredjedel af befolkningen sig i dag utrygge i forhold til tilsætningsstoffer i fødevarer og alvorlige ulykker og sygdom i familien. Økonomiske problemer og ungdommelig dårskab kan også sætte grå hår i hovedet på familien Danmark.

Den er kendetegnende for danskernes utryghedsdagsorden at den største kilde til bekymring - *at nogen i min familie kommer ud for en alvorlig ulykke eller sygdom* - er bekymrings på andres og ikke egne vegne. Familiens ve og vel er ganske central i danskernes tryghed.

Bekymringer på familiens vegne ses også i den store stigning i andelen af danskere, som bekymrer sig over de langsigtede konsekvenser af familiens unges livsstil og valg. I 2004 var det godt hver tiende dansker, som var utryg på de unges vegne, mens den tilsvarende andel i dag nærmer sig hver femte. Her er der måske tale om en bekymring, der kan være næret af den offentlige debats fokus på gruppen af unge uden uddannelse og de heraf forspildte chancer.

I forhold til 2004 finder vi den største stigning i utryghed på spørgsmålet om tilsætningsstoffer i fødevarer. Før var en ud af fem utrygge, mens tallet i dag er en ud af tre. Hvad der ligger bag denne vækst er det ikke muligt at give noget klart bud på. Tilsætningsstoffer og mere bredt fødevareusikkerhed har ikke haft en usædvanligt høj dækning i den offentlige debat før eller under indsamlingen af undersøgelsens svar.

MM | Begrænset utryghed

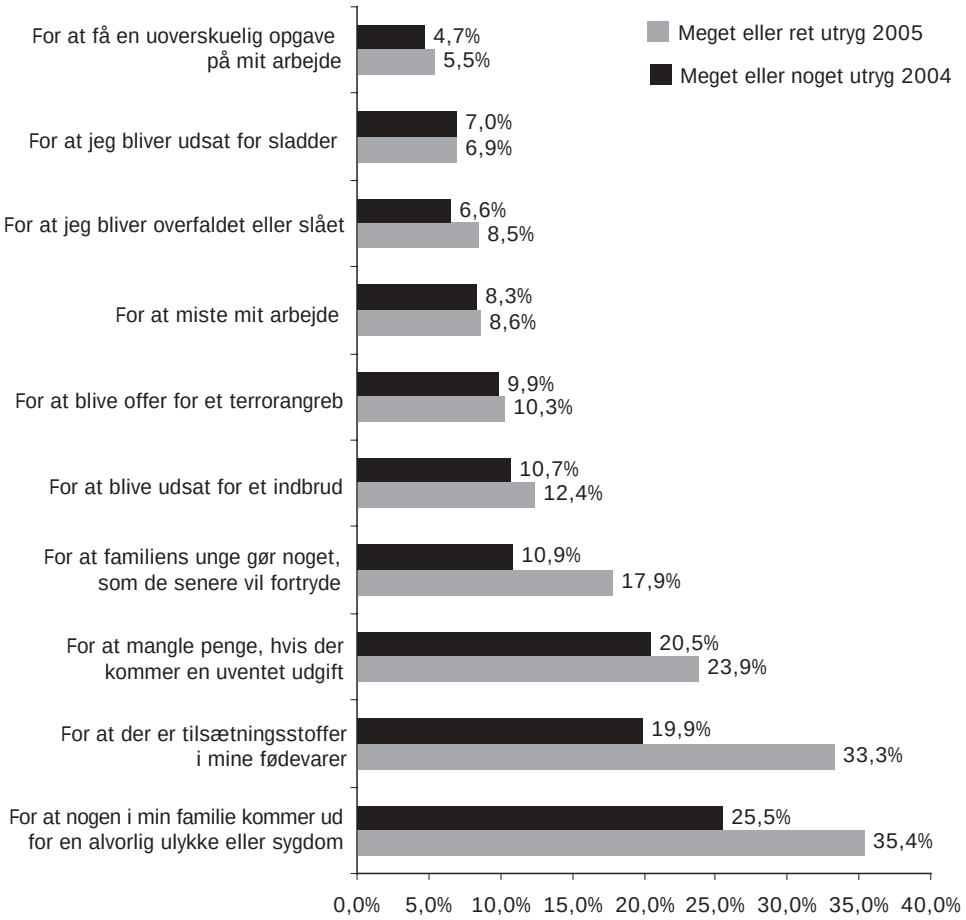

Figur 3: På de fleste områder er det kun få danskere, der erklærer sig utrygge. På nogle områder er der tilsyneladende en vis stigning i utrygheden. Det gælder tilsætningsstoffer i maden, ulykker, sygdom og utrygheden for hvad familiens unge kan finde på at gøre. Diagrammet viser andelen som er meget eller ret utrygge i 2005 og andelen som var meget eller noget utrygge i 2004. Spørgsmålet var formuleret således: Nedenfor er anført en række problemer. Angiv hvor utryg du for tiden er overfor disse problemer: Jeg er: For tiden meget utryg/For tiden ret utryg/For tiden kun lidt utryg/For tiden slet ikke utryg/For tiden ikke relevant for mig N=1006

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

Som i 2004 er dårlig økonomi til stadighed en kilde til bekymring. De uventede rudekuverter er en konstant usikkerhedsfaktor, og hver fjerde dansker føler økonomisk utryghed af denne type.

Utrygheden kan også måles i forhold til, om respondenterne føler sig trygge ved færdes i deres kvarter efter mørkets frembrud. I sin helhed lyder spørgsmålet: "Hvor tryg føler du dig ved at gå alene i det område, du bor i, efter mørkets frembrud?" Spørgsmålet er en genganger fra Tryghedsrapport 2004. Det er imidlertid også anvendt i en række internationale undersøgelser.

I 1994 var hele 92 % meget trygge eller trygge ved at færdes i deres kvarter efter mørkets frembrud. Niveauet holder i Tryghedsmåling 2005, hvor andelen af meget trygge/trygge er på 90 %. Det er et af de få tryghedsspørgsmål, der er stillet – i lidt varierende former – i

flere lande. I Danmark ligger trygheden højt, for de tilsvarende andele af trygge i andre lande overstiger sjældent 60-80 % af befolkningen.

Hvis man ser nærmere på det generelle billede, optræder der også en række socio-økonomiske variationer hvad danskernes tryghed angår. Besvarelserne er analyseret, så der kontrolleres for de øvrige sociale baggrundsvariable. Når mænd og kvinder f.eks. sammenlignes er der taget højde for eventuelle forskelle i indkomst, uddannelse, alder mv., som der kan være mellem deltagerne i undersøgelsen. Det skal understreges, at forskellene er både statistisk signifikante og ret beskedne, bortset fra utryghed for overfald hvor der er en stor forskel på mænd og kvinder.

- De ældste danskere er mere bekymrede for at bliver udsat for indbrud end resten af danskerne
- Kvinder frygter vold og overfald i højere grad end mænd
- Den ældre del af befolkningen bekymrer sig mere om tilsætningsstoffer i fødevarer end de yngre danskere
- De yngste og gruppen af danskere med lav indkomst frygter i højere grad uventede udgifter
- Kvinder er mere bekymrede på de unges vegne og over ulykker og sygdom i familien, end mænd er.

Der er stor forskel på, hvor alvorlig utrygheden er på de forskellige områder. Det er især økonomisk utryghed (pengemangel, risiko for at miste jobbet), der tærer på tilfredsheden med tilværelsen/livskvaliteten[3]. Det gør frygt for at blive overfaldet eller slået, frygt for at gå ud efter mørkets frembrud og utryghed over familiens ve og vel også. Til gengæld betyder utryghed for tilsætningsstoffer, terror og indbrud kun lidt eller intet for ens livskvalitet. Den alvorlige utryghed handler altså om personlige spørgsmål, fysisk sikkerhed, problemer for ens nærmeste og i særdeleshed økonomiske kvaler. Selv om det overordnede mønster i sammenhængen mellem livskvalitet og utryghed går igen fra undersøgelsen i 2004, så er der sket nogle markante men uforklarlige forandringer i sammenhængen mellem livskvalitet og især tre spørgsmål: Utryghed for tilsætningsstoffer, overfald og færden efter mørkets frembrud havde ingen[4] sammenhæng med livskvalitet i 2004. I 2005 hænger de sammen med lavere livskvalitet, om end styrken i sammenhængen for tilsætningsstoffer kun er svag.

1.4 Positivt trygge danskere

I Tryghedsrapport 2004 MANDAG MORGEN (2004) udvikles begrebet positiv tryghed. Positiv tryghed er tryghed til at *turde*, modsat negativ tryghed, der definerer tryghed som *fravær* af *utryghed*. Positiv tryghed kan opfattes som en ekstra – og vigtig – form for tryghed, der ligger oven på den tryghed, som består i at være fri for risici. Det er ud fra samme logik, man kan sige, at det at være rask ikke alene kan bestå i at være fri for sygdom.

3 Korrelationen mellem lav livskvalitet og frygt for at mangle penge til en pludselig udgift er hele 0,26.

4 Ja, utryghed for tilsætningsstoffer i maden var endda forbundet - om end ganske svagt og kun lige statistisk signifikant - med mere livskvalitet i 2004

Positiv tryghed er defineret ud fra fire grundbegreber: Tillid, handlekraft, selvtillid og forandringsvilje. I sammenligning med analysen i Tryghedsrapport 2004 er målingen af positiv tryghed i år forenklet. En nærmere analyse af 2004-dataerne viste, at mange af spørgsmålene dybest set målte de samme aspekter. Svarskalaerne på de enkelte spørgsmål er nu gjort identisk, så det er let at opstille et samlet indeks for positiv tryghed. Indekset er simpelthen gennemsnitsscoren på de seks spørgsmål[5].

MM | Positivt trygge danskere

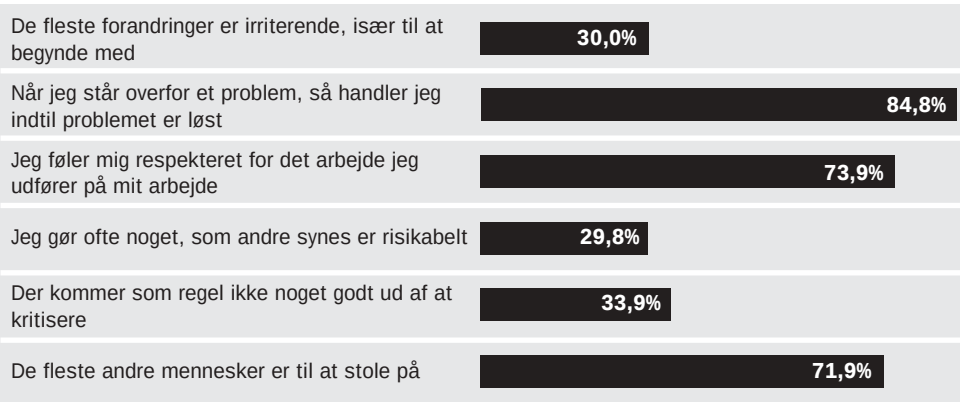

Figur 4: Danskerne er med på forandringer, ikke bange for at rejse kritik, føler sig respekteret og har tillid til andre. Det er kun på spørgsmålet om at gøre noget, andre synes er risikabelt, at et stort flertal ikke længere er med. Procentsatserne angiver andelen af svarpersoner, der erklærer sig helt enige eller enige i den anførte påstand.

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S.

Grundlæggende er danskerne præget af en meget stærk positiv tryghed. Der er stærk opbakning til forandringer. Handlekraften fejler ikke meget. Tilliden til andre, selvrespekten og modviljen mod at holde mund med kritik har det også godt. Det er dog kun et pænt mindretal, der ofte tager, hvad andre opfatter som ricisi. Det er klart, at spørgsmålsformuleringerne lægger op til en positiv selvvurdering, der let kan slå over i selvovervurdering. Men Tryghedsrapport 2004 viste f.eks. også en betydelig respekt for mennesker, der laver risikable forretningsmæssige satsninger, og en betydelig vilje til at forandre systemer og institutioner, hvis der ellers er en god grund hertil.

Spørgsmålene indgår i tryghedsundersøgelserne fra både 2004 og 2005, hvilket gør det muligt at måle udviklingen i befolkningens positive tryghed[6]. Man kan maksimalt score fem på indekset for positiv tryghed.

Den positive tryghed for 2005 er uændret i forhold til året før. Fordelingen af den positive tryghed er også relativt stabil over tid. Mændene er marginalt mere positivt trygge end kvinderne i 2004 og 2005.

5 Der er naturligvis taget højde for, at positivt trygge på to af spørgsmålene skal være uenige frem for enige med påstanden i spørgsmålet.

6 Skalaen på to spørgsmål i 2004 er omregnet til en fempunktsskala for at kunne sammenligne indeks for de to år. Omregningen er foretaget, så de to spørgsmål (om tillid og om at handle til et problem er løst) giver samme værdi i indekset i henholdsvis 2004 og 2005. De ganske beskedne forandringer, der kan iagttages, kommer derfor fra de fire øvrige spørgsmål. Men der er næppe grund til at tro, at danskerens grundlæggende tillid til andre eller deres handlekraft ændrer sig særligt meget fra år til år.

Mm | Stabil positiv tryghed

	Positiv tryghedssindeks 2004	Positiv tryghedssindeks 2004
Alle	3,57	3,57
Køn		
Mænd	3,60	3,61
Kvinder	3,54	3,54
Alder		
18-29 år	3,51	3,49
30-39 år	3,55	3,56
40-49 år	3,60	3,66
50-59 år	3,57	3,56
60 år og derover	3,62	3,59
Højeste uddannelse		
Folkeskolen	3,46	3,49
Erhvervsrettet EFG/HG/HH/HTX	3,58	3,55
Studentereksamen/HF	3,55	3,46
Kort videregående uddannelse	3,57	3,58
Mellemlang videregående uddannelse	3,63	3,64
Lang videregående uddannelse	3,57	3,74

Figur 5: Den positive tryghed er uændret fra 2004, og niveauet er derfor stadig højt. Den positive tryghed fordeler sig jævnt i befolkningen, bortset fra at danskere med kort uddannelse er lidt mindre positivt trygge end resten af befolkningen. Indekstallet er konstrueret med et gennemsnit af seks forskellige spørgsmål. N=1006

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

En anden trend er, at det yngste segment igen i 2005 har det lavest indekstal. Den positive tryghed forudsætter muligvis en vis modenhed eller erfaringer, før den udfoldes. I hvert fald er billedet af ældre som konservative status quo-orienterede forkert, når de ældre generationer beskriver sig selv. En anden forklaring, der ikke nødvendigvis udelukker den første, kunne være, at der faktisk er en del unge, der - i modsætning til det traditionelle billede af unge som ekstremt selvstændige og uautoritære - oplever at være i bunden af hierarkier, hvor ydmyghed og forsigtighed er en dyd.

Endelig kan man hæfte sig ved en konsekvent men dog relativt svag sammenhæng mellem positiv tryghed og uddannelse. Især gælder det, at respondenter med en kort uddannelse er mindre positivt trygge end resten af danskerne.

Baggrunden for dette meget stabile billede skal formentlig søges i, at positiv tryghed er defineret udfra nogle personlighedstræk, der er ret stabile hos den enkelte. Disse træk kan næppe ændres meget på *kort* sigt af begivenheder eller offentlige debatter.

1.5 Tryghed, tilfredshed med livet og helbred hænger sammen

Oplevelsen af grundlæggende tryghed hænger sammen med andre subjektive spørgsmål som tilfredshed med tilværelsen/livskvalitet og selvvurderet helbred. Selvvurderet helbred er en velafprøvet og meget pålidelig måling af folks faktiske helbred. Der er mange mulige sammenhænge. Eksempelvis kan det være svært at følge sig rigtigt tryg, hvis helbredet er dårligt i den forstand, at det er uforudsigeligt. Omvendt kan omfattende utryghed slide

på tilfredsheden med tilværelsen. Man kan også forestille sig, at lav tilfredshed med tilværelsen måske sætter sig psykosomatisk som et dårligt selvvurderet helbred.

I nedenstående figur er sammenhængen mellem tilfredshed med tilværelsen, selvvurderet helbred og generel tryghed vist. Tallene i figuren er korrelationskoefficienter. Jo højere tallet er, jo stærkere følges de to forhold ad.

MM | Tryghed hænger sammen med tilfredshed med tilværelsen og et godt helbred

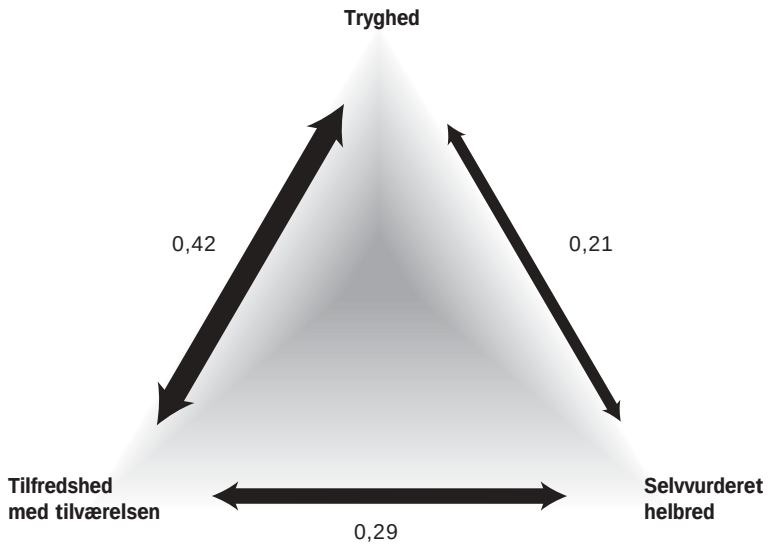

Figur 6: Trygge danskere er tilfredse med tilværelsen. Den sammenhæng er meget stærk. De trygge og tilværelsestilfredse danskere har også et bedre selvvurderet helbred end de utrygge og utilfredse. Spearman rangkorrelation

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

Sammenhængen mellem tilfredshed med tilværelsen og tryghed er meget stærk (0,42), mens sammenhængen mellem selvvurderet helbred og tryghed er lidt svagere. Det illustrerer, at fravær tryghed er et særdeles alvorligt problem for dem, det rammer. Der er meget få - om nogen - andre samfundsproblemer, der er *så* tæt knyttet til livskvalitet.

Det er også undersøgt, om der er en sammenhæng mellem på den ene side positiv tryghed og på den anden side tilfredshed med tilværelsen, generel tryghed og helbred. Der er ganske bemærkelsesværdigt ingen signifikant sammenhæng. Det er ganske tankevækkende, at fravær af tryghed tilsyneladende ikke samlet reducerer mod, handlekraft og risikovilje blandt dagens danskere. Det kan selvfølgelig være at, sammenhængen findes hos nogen, mens f.eks. nervøsitet og utryghed hos andre er en drivkraft for at turde.

Kapitel 2

Utryghed kan skabes af oplevelser

Hvilke skræmmende begivenheder oplever danskerne i løbet af et år – og hvordan påvirker eventuelle oplevelser danskernes tryghed? Tryghedsmåling 2005 afdækker dette ved at udvælge ni begivenheder og spørge, om respondenterne har oplevet en eller flere af disse inden for det seneste år.

MM | Skræmmende oplevelser

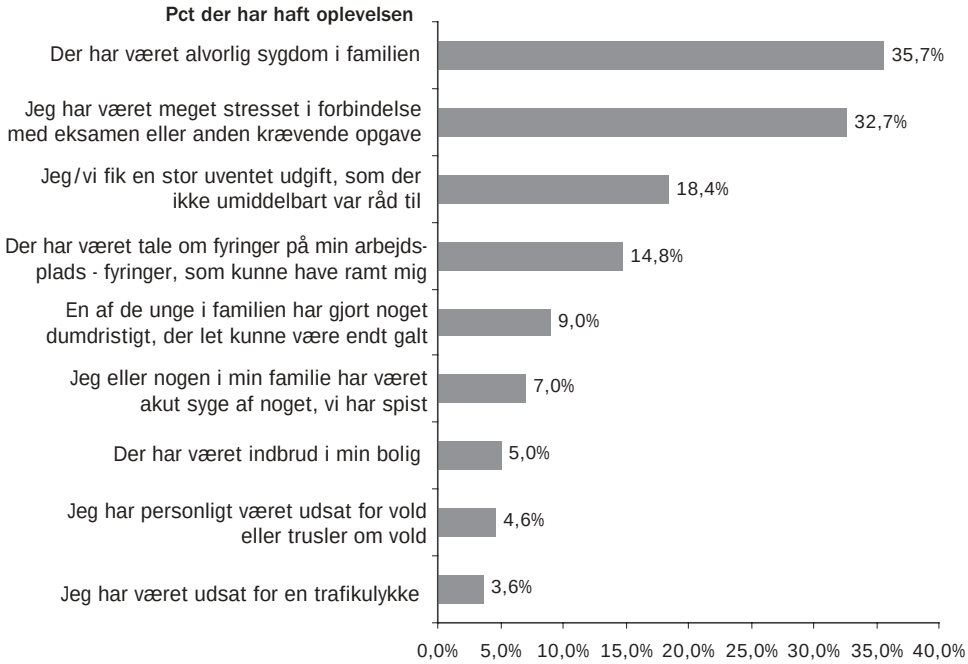

Figur 7: Sygdom, stress og økonomi er de hyppigst skræmmende oplevelser blandt danskerne. Mere end hver tredje har oplevet alvorlig sygdom i familiens inden for det seneste år. Andel, der svarer ja til at oplevet ovenstående begivenheder, er anført. N=1006

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

Det er ikke overraskende sygdom, stress og økonomiske problemer og bekymringer, som flest har oplevet. Derimod er ulykker og kriminalitet betydeligt mindre udbredt, om end det stadig rammer hen ved hver tyvende dansker.

De ubehagelige oplevelser er ikke ligeligt fordelt i befolkningen. Omkring seks ud af ti har kun oplevet en enkelt ubehagelig oplevelse eller slet ingen. Omkring en ud af tyve har oplevet fire eller flere ubehagelige oplevelser – se figur 8.

MM | Få ulykkesfugle

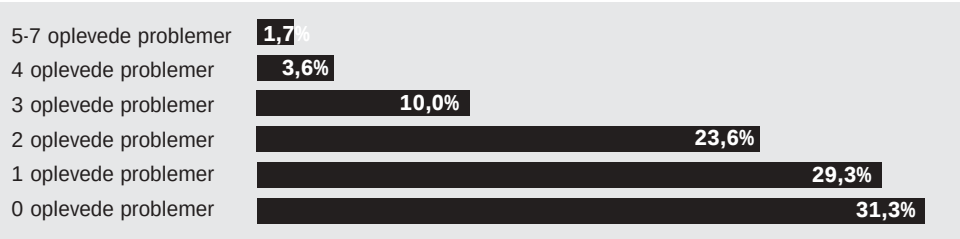

Figur 8: Det er kun en ud tyve danskere, som har oplevet mere end tre af de ovenstående begivenheder inden for det seneste år. Til gengæld har hver tredje dansker været helt forskånet for alle de nævnte begivenheder. N=1006

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S.

Det store spørgsmål er så, om dårlige oplevelser sætter sig i form af utryghed. Det er analyseret i figur 9, hvor andelen, der erklærer sig meget eller ret utrygge med hensyn til et bestemt fænomen, er opdelt i dem, der faktisk har oplevet en begivenhed af den givne karakter og dem, der ikke har.

MM | Bliver oplevelser til utryghed?

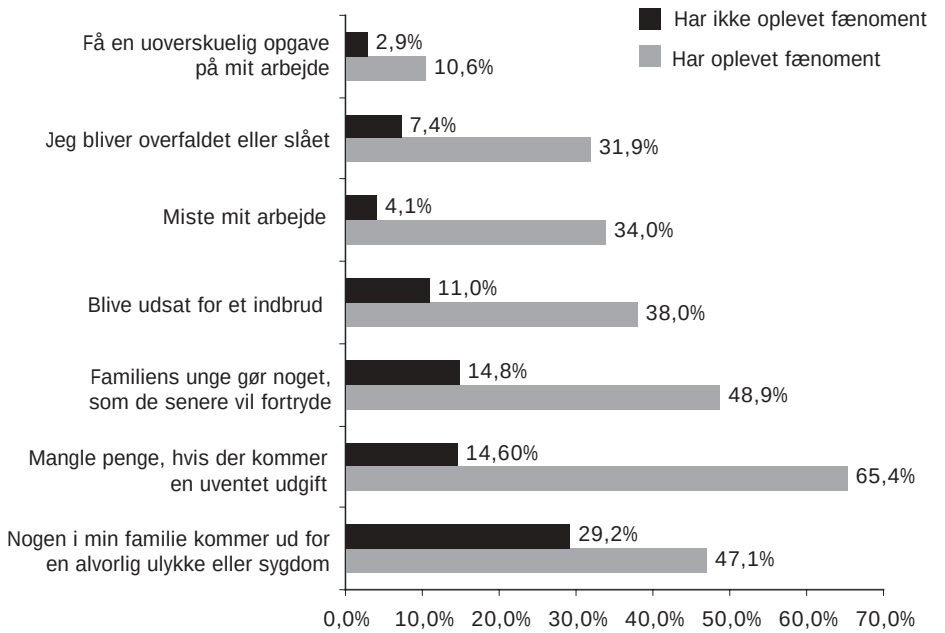

Figur 9: Skræmmende oplevelser former danskernes utryghed. Utrygheden kommer ikke af sig selv men stammer i høj grad fra egne erfaringer. Eksempelvis er utrygheden med hensyn til arbejdsløshed, otte gange større blandt dem, som har oplevet fyringer på arbejdspladsen, end dem, som ikke har. Diagrammet viser andelen, som er meget eller ret utrygge. N=1006

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

På alle områder er de, der har oplevet en ubehagelighed, mere utrygge. På nogle områder er effekten dramatisk, mens den er mere behersket på andre områder. Der er altså meget, der tyder på, at erfaringer i nogle tilfælde virkeligt sætter sig[7]. Hvis man har oplevet vold, er man mere disponeret for at være meget eller noget utryg for at bliver overfaldet eller slået.

De dårlige erfaringer spiller dog en meget forskellig rolle for ens utryghed, alt afhængig af hvilke former for oplevelser man har været udsat for.

I nedenstående skema udtrykkes sammenhængen mellem konkrete oplevelser og den personlige utryghed med en talmæssig sammenhæng. Tallet *ratio* sammenholder, hvor mange som frygter et bestemt fænomen, med om de selv har oplevet. En høj ratio indikerer , at de som har oplevet en specifikt fænomen, eksempelvis vold, er langt mere utrygge over for vold end den del af befolkningen, som ikke har oplevet det pågældende fænomen. Korrelationen illustrerer, hvor tæt sammenhængen mellem graden af utryghed og faktisk oplevelse er[8].

Mm | Hvilke oplevelser skaber mest utryghed?

Personlig utryghed	Tilsvarende oplevelse	Korrelation	Ratio i utryghed mellem oplevelse og ikke-oplevelse
For at miste mit arbejde	Der har været tale om fyringer på min arbejdsplads - fyringer som kunne have ramt mig	0,36	8,3
For at mangle penge, hvis der kommer en uventet udgift	Jeg/vi fik en stor uventet udgift, som der ikke umiddelbart var råd til	0,46	4,5
For at jeg bliver overfaldet eller slået	Jeg har personligt været udsat for vold eller trusler om vold	0,11	4,3
For at få en uoverskuelig opgave på mit arbejde	Jeg har været meget stresset i forbindelse med en eksamen eller anden krævende opgave	0,29	3,7
For at blive udsat for indbrud	Der har været indbrud i min bolig	0,17	3,5
For at familiens unge gør noget, de senere vil fortryde	En af de unge i familien har gjort noget dumdristigt, der let kunne være endt galt	0,27	3,3
For at nogen i min familie kommer ud for en alvorlig ulykke eller sygdom	Der har været alvorlig sygdom i familien	NS	1,6

Figur 10: : Trusler om fyringer bringer utrygheden frem. Ratio er beregnet som andelen af respondenter, der er meget eller noget utrygge over for et fænomen, de selv har oplevet, delt med andelen af respondenter, som er meget eller noget utrygge over for et fænomen, de ikke har oplevet. Korrelation er Spearman. Ratioer er alle signifikante som Chi2-test. N=1006.

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

7 Den modsatte effekt - at i forvejen utrygge har lettere ved at huske en ubehagelig begivenhed - kan også gøre sig gældende

8 At de to forskellige måder at gøre effekten af oplevelser op på ikke giver helt samme resultat er ikke overraskende. Ratio er en forenklet beregning, mens korrelationen undersøger, om der er sammenhæng mellem oplevelser og de detaljerede grader af utryghed. At korrelationen i sammenhængen mellem oplevelser af vold/trusler og utryghed er så lav, skyldes, at det er relativt få, som rent faktisk har oplevet fænomenet, og at der blandt de mange, der ikke har oplevet vold/trusler, er stor variation i graden af utryghed. Noget tilsvarende gør sig gældende for oplevelse af utryghed i forhold til indbrud. Blandt de få, der oplever overfald og indbrud, er der en markant øgning af utrygheden.

Økonomisk utryghed er i markant grad drevet af erfaringer. Andelen af danskere, som har oplevet fyringer på arbejdspladsen, og som er utrygge over at miste arbejdet, er således mere end otte gange så stor som den tilsvarende utryghed blandt respondenter, som ikke har oplevet den ubehagelige tale på jobbet. Frygten for at mangle penge i forbindelse med en uventet udgift er også meget afhængig af oplevelser. Den meget høje korrelation antyder, at sammenhængen virkeligt gælder systematisk. På de øvrige områder - frygt for vold, uoverskuelige opgaver, indbrud og farlig adfærd blandt familiens unge - er der er også pænt stærke sammenhænge. Det er kun sygdom, hvor sammenhængen er forholdsvist svag som ratiomåling og ikke signifikant som korrelation. Der kan være flere årsager. Dels er utryghed over sygdom i familien (altså hos andre) i et vist omfang et overskudsfænomen. Dels kan også alvorlig sygdom være stabil og forudsigelig og dermed måske mindre skræmmende. Endelig kan det være, at vi her har et element af gammeldags fatalisme midt i det moderne samfund.

2.1 Politiske bekymringer påvirkes ikke meget af oplevelser

Én ting er de nære og konkrete risici, der møder danskerne i hverdagen, noget andet er de generelle ricisi, der truer både den enkelte og samfundet. Respondenterne er blevet spurgt, hvor bekymrede de er som samfundsborgere for i alt 14 samfundsproblemer, der alle handler om risiko.

MM | Meget udbredte risikobekymringer

Pct meget bekymrede eller bekymrede i påstanden

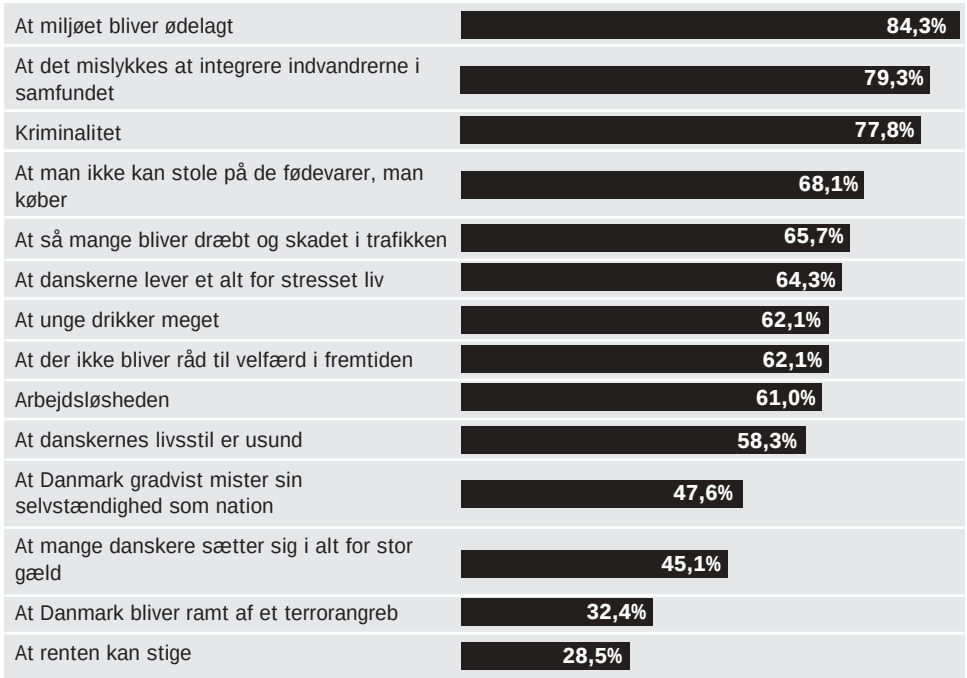

Figur 11: Danskerne har meget let ved at erklære sig politisk bekymrede. Procenter angiver andel, der enten er meget bekymret eller bekymret. N=1006.

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S.

Danskerne har mildt sagt ikke svært ved at erklære sig bekymrede over en eller anden samfundsmæssig risiko. Deres politiske dagsorden er virkeligt fyldt med forskellige former for usikkerhed.

De områder, der får flest til at erklære sig bekymrede, er miljø- og integrationsproblemer samt kriminalitet. Også de sundhedsmæssige bekymringer som fødevareusikkerhed, trafik, stress, unges drikkeri, ledighed, fremtidens velfærd og usund livsstil deles af mange. Derimod er privatøkonomiske bekymringer som gældsætning og renteniveau ikke særligt fremherskende. Rentestigninger er ellers nok det område, hvor mange danskere kan få alvorlige problemer. Terror ligger i øvrigt heller ikke højt, da målingen blev foretaget medio april. Der er næppe tvivl om, at graden af bekymring over forskellige områder svinger ganske kraftigt i takt med den offentlige debat. Studier af vælgernes politiske prioriteringer viser entydigt dette Goul Andersen et al. (2003).

Der er en række mønstre i de stærke politiske bekymringer[9]. Kvinder er på alle områder mere bekymrede end mænd. Der er især markante kønsforskelle på spørgsmål om trafiksikkerhed, terror og unges drikkeri. Kortuddannede er generelt også mere bekymrede end højtuddannede. Forskellen er især markant på det temmeligt abstrakte spørgsmål, om Danmark er ved at miste sin nationale selvstændighed. Bekymringerne stiger generelt også med alderen. Som et slående eksempel på, hvor let der er for danskere at bekymre sig på andres vegne, er 35% af de 18-29 årige bekymrede over, at "unge drikke for meget". For danskere over 60 år er tallet 80%.Det tilsvarende tal er 80 pct for danskere over 60 år.

Det er en udbredt opfattelse, at menneskers politiske holdninger afspejler deres interesse[10] eller hverdagsoplevelser[11]. Det er svært at finde belæg for disse opfattelser i Tryghedsmåling 2005.

Først og fremmest er de bekræftende svar på spørgsmål om politiske bekymringer markant hyppigere end bekræftende svar på spørgsmål om personlig utryghed. På stort set alle områder er der markante flertal af danskere, der er bekymrede som samfundsborgere, samtidig med at de personligt ikke er utrygge. Ens private hverdagsutrygheder er altså *niveaumæssigt* noget ganske andet end ens politiske bekymringer. Når danskerne danner deres risikobekymringer, så må der logisk være et solidt flertal, der ikke tager udgangspunkt i deres egen hverdag[12].

Afkoblingen bliver endnu klarere på et mere detaljeret niveau. F.eks. er ældre en anelse mere trygge end yngre, mens ældre er mere bekymrede end yngre.

Undersøgelsen giver nogle muligheder for at måle på afkoblingen på et mere detaljeret niveau. Det er gjort ved at sammenligne holdningerne hos de borgere, der har oplevet en given utryg begivenhed med dem, der ikke har. Bliver man f.eks. mere bekymret over kriminalitet, hvis man selv har oplevet vold eller trusler om vold, eller er ens opfattelse af,

9 De følgende analyser er alle gennemført, sådan at når der måles på f.eks. alder, så kontrolleres der for uddannelse, køn og indkomst.

10 F.eks. i den politiske teori "public choice".

11 F.eks. i det ofte hørte politiske kandestøberråd "vi skal tættere på borgernes hverdag"

12 Det er ellers en standardforudsætning både i visse grene af den politologiske teori som f.eks. public choice og i meget politisk kandestøberi ("vi skal tættere på borgernes hverdag"), at menneskers hverdag og interesser direkte skaber politiske holdninger.

om ledigheden er bekymrende, baseret på, om man selv har oplevet tale om fyringer på ens arbejdsplads? Man kan naturligvis diskutere hvilke oplevelser, der matcher en politisk dagsorden. Om f.eks. akutte maveproblemer disponerer en til at interessere sig for tilsætningsstoffer.

Resultatet fremgår af figur 12, der viser, at der i de fleste tilfælde er en ganske svag tendens til, at oplevelser præger den politiske holdning. Men ud af syv forhold er der kun et eller to - afhængigt af hvilken statistisk test, man anvender - der er signifikante. Og den ene af de statistisk signifikante sammenhænge går endda den "forkerte" vej: Personer, der rent faktisk har været udsat for en ulykke, er *mindre* bekymrende over trafiksikkerheden end andre. Den anden sammenhæng, som lige akkurat er signifikant, er økonomiske bekymringer. Hvis man har stået og manglet penge, er man lidt bekymret over, at så mange danskere sætter sig i gæld.

Man kan sammenfatte tallene i en ratio, der viser, hvor mange gange mere politisk bekymret man bliver af at opleve noget. Ratio-tal skal læses med en vis forsigtighed, fordi de politiske bekymringer er så udbredte. Det forhindrer, at ratiotallene, der viser hvor mange gange flere eller færre bekymrede, der er, kan blive ret store.

MM | Utrygge oplevelser betyder ikke noget for politisk holdning

Politisk bekymring	Tilsvarende oplevelse	Ratio i utryghed mellem oplevelse og ikke-oplevelse
At danskerne lever et alt for stresset liv	Jeg har været meget stresset i forbindelse med eksamen eller anden krævende opgave	1,1 NS
At man ikke kan stole på de fødevarer, man køber	Jeg eller nogen i min familie har været akut syge af noget, vi har spist	1,2 NS
Arbejdsløsheden	Der har været tale om fyringer på min arbejdsplads - fyringer som kunne have ramt mig	1,1 NS
At danskerne sætter sig i alt for stor gæld	Jeg/vi fik en stor uventet udgift, som der ikke umiddelbart var råd til	1,2 NS
At så mange bliver dræbt og skadet i trafikken	Jeg har været udsat for en trafikulykke	0,8
At danskerne lever et alt for stresset liv	Jeg har været meget stresset i forbindelse med eksamen eller anden krævende opgave	1,1 NS
Kriminalitet - i forhold til oplevet vold og trusler	Jeg har personligt været udsat for vold eller trusler om vold	1,1 NS
Kriminalitet - i forhold til indbrud	Der har været indbrud i min bolig	1,1 NS

Figur 12: Der er praktisk taget ingen sammenhæng mellem personlige erfaringer med utryghed og politiske holdninger til risici. Ratio viser, hvor mange gange ens bekymring vokser, hvis man har haft en tilsvarende personlig oplevelse. Bemærk at ratio ikke direkte kan sammenlignes med figur 10, fordi andelen af bekymrede svar i forvejen er meget stor. Tests er CHI2 og Spearmanrangkorrelation. Sammenhængen mellem selv at mangle penge og bekymre sig over gældsætning har et signifikant udslag i en Spearmanrangordningstest, men slår ikke ud i en Chi2-test, hvor svarkategorierne er reduceret. N=1006

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

Igen påviser analysen den endog meget store afstand, der er mellem hverdagserfaringer og så politiske bekymringer. Sidstnævnte er i hvert fald på disse punkter nærmest resistente overfor erfaringer. Folks politiske bekymringer – som man ved fra andre undersøgelser faktisk ofte ændrer sig – er sammensat af langt mere omfattende og afvejet information end blot ens egne erfaringer.

Resultatet understreger den centrale pointe fra Tryghedsrapport 2004 om, at bekymring som samfundsborger er noget fundamentalt andet end personlig utryghed. Det er regulært fejlagtigt at tolke fra danskeres politiske holdninger (f.eks. bekymring over kriminalitet) tilbage til deres personlige utryghed.

I det omfang, der findes et "risikosamfund", der er stærkt optaget af risiko, så findes det først og fremmest som et rent politisk fænomen[13].

Hvor der altså stort set ingen sammenhæng er mellem erfaringer og holdninger, så er der – ganske bemærkelsesværdigt – en kompliceret men forholdsvis stærk sammenhæng mellem politiske bekymringer og livskvalitet. Hvis man er politisk bekymret over arbejdsløshed, gældsætning, rentestigninger, miljøødelæggelse, penge til fremtidens velfærd, fødevaresikkerhed, stress og Danmarks selvstændighed, så er det forbundet med en lidt lavere livskvalitet[14]. Om man er bekymret over kriminalitet, trafik, terror, usund livsstil og unges drikkeri spiller derimod *ingen* rolle for livskvalitet. Endelig går høj bekymring over integration af indvandrere i spænd med en højere livskvalitet. Der er med andre ord tale om en form for overskudsbekymring.

Dette resultat stemmer i brede træk overens med et andet resultat fra Tryghedsrapport 2004. 2004-målingen analyserede sammenhængen mellem forskellige former for personlig utryghed (se figur 3 for nogle af disse) på den ene side og danskernes partivalg og livskvalitet på anden side. Partivalg er en mere definitiv måde at måle politiske effekter end grader af bekymring.

Resultatet var, at hele ti forskellige konkrete former for utryghed spiller en rolle for danskernes livskvalitet. Det var bl.a. økonomisk utryghed, problemer i nære sociale relationer mv., der gik ud over livskvaliteten. Det er bemærkelsesværdigt, at ingen af disse utrygheder (med undtagelse af utryghed for at miste jobbet og at blive alvorligt syg) samtidig spillede nogen rolle for partivalget. Omvendt var der syv konkrete former for utryghed, der havde sammenhæng med partivalg. Det var utrygheder som overfald, gå alene efter mørkets frembrud, indbrud, terror, tilsætningsstoffer, alvorlig sygdom og utryghed for at miste jobbet. Af disse politiske utrygheder var der kun to (de to sidste), der også spillede ind på livskvaliteten. Der er altså en klar afkobling mellem politisk utryghed og livskvalitetspåvirkende utryghed.

13 I øvrigt er det et godt spørgsmål, hvor nyt det politiske risikosamfund er. Undersøgelser af avisforsider fra 1700 til 2001 i otte forskellige lande viser, at aviser tidligere havde stort set de samme risikoorienterede prioriteringer af ulykker, vold og mord som i dag. Kun ét stofområde, ulykker og vold hvor børn er involveret, har reelt været udsat for en ændret prioritering. Tidligere var det meget sjældent, det nåede forsiderne, mens det i dag er meget højt prioriteretDAVIS ET AL. (2003). Fra antropologien fremgår det klart, at politiske diskussioner i oprindelige samfund også er stærkt fokuserede på risiko og håndtering af risiko: Det er logisk nok et område, hvor man er afhængig af manges viden og bidrag, og hvor fælles beslutninger kan spille en stor rolle. En nærmere analyse af moderne avisers omtale af dødsfald viser i øvrigt, at omtalen nøje matcher, hvad man dør af i jæger-samler samfund (ulykker, vold, farligt vejrlig, farlige dyr etc. frem for f.eks. sygdom) UGEBREVET MANDAG MORGEN (2001).

14 Alle er signifikante med Spearman-koefficienter på fra 0,07 til 0,16.

I denne undersøgelse er afkoblingen mindre entydig. At bekymring over kriminalitet, trafik, terror mv. ikke spiller ind på livskvalitet, svarer til resultaterne fra Tryghedsrapport 2004. Derimod er det mere overraskende, at *politiske* bekymringer over f.eks. fødevaresikkerhed og stress spiller ind på ens livskvalitet, når de samme emner ikke i form af *personlig utryghed* spiller ind på livskvaliteten. En mulig forklaring er, at nogle af de politiske bekymringer, der er spurgt til i denne undersøgelse, faktisk afspejler nogle ret dybtgående og måske bredere personlige utrygheder, som formentlig ikke har konsekvenser i form af ændret partivalg.

Kapitel 3

Tillid til myndighederne betyder meget

I det moderne samfund spiller offentlige myndigheder en central rolle for, hvordan ricisi håndteres. Store dele af den offentlige indsats handler om at beskytte borgerne mod risici fra fremmede magter, fra andre borgere, fra økonomisk usikkerhed, fra sundheds- og miljørisici, ulykker osv. Tillid til myndighedernes kompetence og upartiskhed er her helt central. Denne problemstilling har Tryghedsmåling 2005 søgt at afdække med et spørgsmål, der først og fremmest går på myndighedernes uafhængighed.

MM | Stor dansk myndighedstiltro

Figur 13: Tiltroen til systemet er udbredt i Danmark. Næsten seks ud af ti danskere har tiltro myndighedernes kompetence og uafhængighed. Respondenterne har erklæret sig enige med A eller B. A siger: "Jeg har tillid til, at myndighederne i Danmark reagerer, hvis der er grund til bekymring over en eller anden risiko." Og B siger: "Myndighederne tager så meget hensyn til erhvervsinteresser og andre interesser, at man ikke kan have tillid til deres indsats." N=1006

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S.

Tiltroen til systemet er udbredt i Danmark. Således har næsten seks ud af ti danskere tiltro myndighedernes kompetence og uafhængighed.

Selv om danskerne normalt beskrives Gundelach (2002) og Gundelach (2004) som personer med en meget høj systemtillid, så skal der kun en markering af erhvervsinteresser til, før næsten fire ud af ti markerer mistillid til myndighedernes risikohåndtering.

Det er bemærkelsesværdigt, at danskernes tillid til myndighederne hænger ganske stærkt sammen med deres generelle tryghed. På det generelle tryghedsspørgsmål scorer de tillidsfulde hele 6,1, mens de myndighedsskeptiske borgere har en gennemsnitlig tryghed på 5,7. Igen kan man naturligvis ikke være sikker på, hvilken vej sammenhængen går. Det kan sagtens være en del af et nervøst gemyt, at man har svært ved at stole på andre, herunder det offentlige.

Alligevel er sammenhængen bemærkelsesværdig, fordi analysen af danskernes tryghed klart viser, at det netop er nære og kun i ringe grad generelle og politisk omdiskuterede problemer, der skaber utryghed. Den alvorlige utryghed er relativt isoleret fra den politiske dagsorden.

Undersøgelsen giver nogle begrænsede muligheder for at undersøge, om det er dårlige oplevelser i ens boligkvarter (se afsnit 4), der ligger bag mistilliden til det offentliges partiskhed. Med lidt god vilje kunne man forestille sig, at f.eks. dårlig belysning, dårlig renovation eller vild kørsel kan skabe mistillid til myndighederne. Men denne sammenhæng kan ikke findes i undersøgelsens materiale. Danskerne har altså ikke på disse områder en tendens til at lade deres frustrationer slå ud i mistillid til den offentlige sektor.

Man kan også forestille sig, at dette at have tillid til myndighederne kan virke som en slags "coping" med utryghed. Det betyder, at man bliver mindre utryg i de tilfælde, hvor man oplever noget ubehageligt, hvis man samtidig har tillid til myndighederne. Analysen viser, at personer med tillid til myndigheder i alle tilfælde bliver lidt mindre utrygge af en dårlig oplevelse, end andre med mindre tillid gør. Men forskellen er i alle tilfælde så lille, at den ikke er signifikant[15].

Derimod spiller tilliden til myndigheder stærkt ind på politiske bekymringer. Jo mindre tillid, man har til myndighederne, jo mere bekymret er man. Man kan måske sige, at det er heldigt, at danskere med mistillid trods alt ikke er ligeglade. Bekymringen som samfundsborger tyder på, at selv personer med mistillid tager deres rolle som samfundsborger alvorligt.

Der er i mange tilfælde en tæt sammenhæng mellem tiltro til myndighederne og graden af politiske bekymringer. Danskere med tillid til myndighederne er signifikant mindre bekymrede over fødevarer, arbejdsløshed, trafikulykker, miljøproblemer, danskernes livsstil mv. Allerstørst er forskellen i bekymring over, om der bliver råd til fremtidens velfærd, og om Danmark er i færd med at miste sin nationale selvstændighed. I begge tilfælde klipper tillid til myndighederne næsten en tredjedel af de bekymrede fra.

Det er bemærkelsesværdigt, at tillid til myndighederne *ikke* rokker ved bekymringen over kriminalitet, om det lykkes at integrere indvandrere, og om Danmark bliver ramt af et terrorangreb. Det er heller ingen sammenhæng mellem på den ene side tillid til myndighederne og på den anden side bekymring over rentestigninger og spørgsmålet om danskerne sætter sig i alt for stor gæld. De samfundsøkonomiske sammenhænge er her temmeligt komplicerede og stærkt påvirkede af udlandet.

15 Der er tale om analyser på meget små subpopulationer af personer der har været udsat for noget ubehageligt og samtidig har mistillid. Så forandringerne skal være kraftige for at kunne måles.

Kapitel 4

Ikke altid tryg idyl i boligkvarteret

I årets tryghedsmåling er der bl.a. spurgt "Hvilke problemer findes der for tiden i dit kvarter?". Derefter opremses ni mulige problemer, som respondenterne kunne angive til at optræde i høj grad, nogen grad, ubetydelig grad eller slet ikke.

En hovedkonklusion er, at mange danskere faktisk har problemer i deres boligkvarter.

MM | Ikke ren idyl

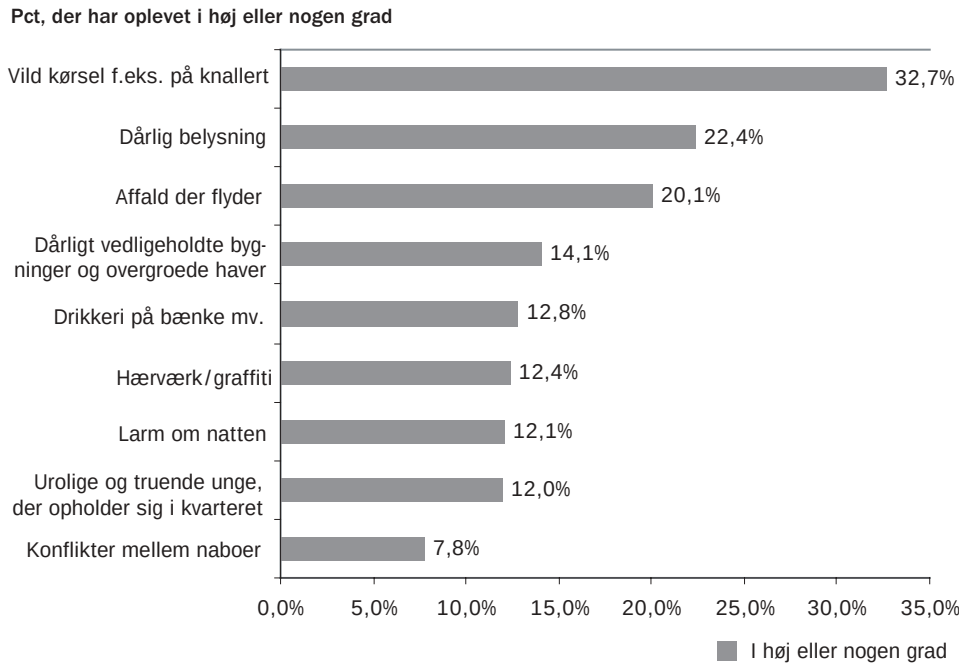

Figur 14: Vild kørsel på knallert, dårlig belysning og affald er de mest udbredte tryghedsproblemer i boligkvarterer. Der er derimod kun relativt få, der opfatter, at der er konflikter mellem naboerne. Figuren viser den andel, der svarer, at det pågældende problem i høj eller nogen grad findes i deres boligkvarter. N=1006

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S.

En ud af tre danskere oplever *vild kørsel* som et problem i kvarteret, hvilket gør det til det klart mest udbredte lokale problem i Tryghedsmåling 2005. Det er ikke så underligt, at der har været stor efterspørgsel på kommunale tiltag som bilfri gader, stilleveje, fartdæmpning mv. fra lokal side. Dårlig belysning er ligeledes kilde til problemer i de danske boligkvarterer. Næsten hver fjerde dansker oplever i høj eller nogen grad, at dårlig belysning skaber problemer i deres kvarter.

Det er bemærkelsesværdigt, at nogle af de mest udbredte problemer er fælles. Vild kørsel, dårlig belysning og dårlig renovation er faktisk problemer, der kan håndteres ved en lokal indsats, mens de problemer, der mere direkte vedrører andre beboere som f.eks. larm om natten, konflikter med naboer mv., ikke vedrører nær så mange mennesker.

Der er en klar - og desværre ikke overraskende - tendens til, at problemerne hober sig sammen i visse kvarterer. 45% af respondenterne lever i boligkvarterer, hvor der ingen af de nævnte problemer optræder i nævneværdigt omfang. Omvendt lever ca. hver femte dansker i et boligkvarter med tre eller flere problemer.

4.1 Ballade rammer tryghed og livskvalitet

Det er en sammenhæng mellem tryghed, livskvalitet og problemer i ens boligkvarter. Den femtedel, der lever i kvarterer med tre eller flere problemer, har både lavere livskvalitet og scorer ca. 0,5 point lavere på det generelle tryghedsmål.

Nogle problemer har mest æstetisk karakter og slår kun svagt igennem på tryghed og slet ikke på livskvalitet. Det gør derimod åbenlyse aktiviteter som urolige og truende unge, vild kørsel og nattelarm. Det er bemærkelsesværdigt, at nabokonflikter slår så svagt igennem. Det skyldes formentlig, at spørgsmålet bevidst er stillet, så det ikke er klart, om man selv er del i konflikten eller blot en tilskuer, der kan være ligeglad.

MM | Ballade er vigtigere end æstetik

	Effekt på livskvalitet	Effekt på tryghed
Urolige eller truende unge	- 0,12	- 0,23
Vild kørsel f.eks. på knallert	- 0,12	- 0,20
Larm om natten	- 0,11	- 0,16
Dårlig belysning	- 0,09	- 0,15
Hærværk/graffiti	- 0,09	- 0,10
Dårligt vedligeholdte bygninger og haver	- 0,07	- 0,14
Drikkeri på bænke mv.	NS	- 0,13
Konflikter mellem naboerne	NS	- 0,13
Affald der flyder	NS	- 0,08

Figur 15: Det er ballade frem for æstetiske problemer, der koster på livskvalitet og tryghed. Skemaet opregner Spearmanrangkorrelationskoefficienter mellem oplevede problemer i ens boligkvarter og så generel tryghed og livskvalitet. Bemærk: Det er meget tænkeligt, at der en afsmitning fra boligproblemer til generel utryghed, fordi den generelle utryghed kom umiddelbart efter i skemaet. N=1006.
Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

Man skal igen være varsom med at konkludere noget om retningen i sammenhængen. Folk, der er ulykkelige eller utrygge, kan meget vel være mere tilbøjelige til at opfatte problemer end mere lykkelige danskere. Men resultaterne er opnået efter ret omfattende kontroller af baggrundsvariable[16], hvilket taler for, at der kan være en sammenhæng fra boligkvarter til tryghed og lykke[17].

16 Resultaterne er opnået, efter at der er kontrolleret for køn, alder, indkomst, uddannelse og ægteskabelig status.

17 Andre undersøgelser har vist, at ens lykke bl.a. afhænger af ens relative status i forhold til naboer. De lykkeligste er de, der ligger lidt over gennemsnittet af naboer i selvoplevet indkomst. Det er svært at forestille sig, at denne effekt skulle opnås ved, at særligt lykkelige personer opsøger boligkvarterer, hvor de ligger lidt over gennemsnittet. MANDAG MORGEN (2003)

En detaljeret analyse viser et broget billede. Nogle data taler for, at der er en sammenhæng fra problemer i boligkvarteret til utryghed. Logisk nok er der en forholdsvist stærk sammenhæng mellem at bo i et problemkvarter og frygten for at blive overfaldet eller slået, også når der tages højde for sociale baggrundsfaktorer. Også indbrud er mere frygtede. Det er tilsvarende logisk, at der ikke er nogen som helst sammenhæng mellem på den ene side at bo i et problemkvarter og på den anden side frygten for uoverskuelige opgaver på ens job.

Men der er også data, der antyder en sammenhæng den anden vej: At det generelt er de mere utrygge personer, der er mest tilbøjelige til at rapportere om problemer i boligkvarteret. For beboerne i problemkvarterer er også mere utrygge end andre for sygdom i familien, terrorangreb og for at miste deres arbejde. Det er tre forhold, hvor boligkvarteret næppe spiller nogen direkte rolle.

Et andet spørgsmål er, om oplevelser i boligkvarteret sætter sig i form af *politiske bekymringer*. Der er flere muligheder for at koble oplevelser i ens boligkvarter med politiske bekymringer. Der er en ganske svag positiv sammenhæng mellem at have oplevet urolige unge i ens kvarter og så politisk bekymring over kriminalitet. Og man kan lige netop måle en svag sammenhæng mellem kriminalitetsbekymring og oplevet vild knallertkørsel. Endelig er der ingen sammenhæng mellem at have oplevet hærværk og graffiti i boligkvarteret og så utryghed.

Politiske bekymringer over trafikken er kun ganske svagt påvirket af oplevet vild kørsel. Der er ingen sammenhæng mellem at have oplevet nattelarm og være bekymret over, at unge drikker for meget. Igen gælder det, at ens dagligoplevelser ikke i nævneværdigt opfang omsætter sig direkte i politiske holdninger.

Hvis man skal give et signalement af problemkvarternes bekymringer, så er de ligeligt fordelt på mænd og kvinder (når der tages højde for uddannelse, indkomst og alder). Det er ikke overraskende. Det er derimod overraskende, at uddannelse (når der tages højde for indkomst, køn og alder) ikke spiller en rolle for, hvor man bor. Mennesker med høj uddannelse (men lav indkomst og alder) bor ofte i belastede kvarterer. Derimod er der en stærk sammenhæng mellem boligkvarter og indkomst. Øget indkomst er stærkt knyttet til at bo i et uproblematisk kvarter. Det antyder kraftigt, at man simpelthen kan købe sig til ro og fred. Når man ser på alder, så er det de yngre, der hyppigere end de ældre bor i problemkvarterer. Det kan skyldes, dels at kvarterer med mange ældre næppe tæller mange vilde knallertkørere, nattelarmere og folk, der er ligeglade med deres haver, dels at det faktisk lykkes for mange ældre at finde rolige omgivelser. Der er andre undersøgelser, der klart dokumenterer, at ældre danskere er meget optaget af ro og fred i deres boligkvarter Mandag Morgen (2003).

Bilag 1: Begrebet tryghed – og det at måle tryghed i befolkningen

Ordet tryghed benyttes i dagligsproget i mange forskellige sammenhænge. De følelser, der er knyttet til tryghed og utryghed - som f.eks. nervøsitet, angst og stress - optræder i mange forskellige situationer og med forskellig varighed. Det gør det vanskeligt at måle tryghed i en samlet befolkning, men ikke mere vanskeligt end andre komplicerede, sammensatte begreber som f.eks. livskvalitet eller "happiness". For årtier siden var "happiness" også blot et dagligord, der blev undgået i den akademiske forskning. I dag findes der en omfattende, tværfaglig og kvalificeret forskning i "happiness" Nettle (2005).

Men tryghedens sammensatte natur gør det nødvendigt både at være meget omhyggelig med de *formuleringer,* der anvendes i en undersøgelse, og være klar over, at forskellige formuleringer trækker forskellige aspekter af tryghed og utryghed frem.

Den største usikkerhedsfaktor optræder, hvis utryghed formuleres så bredt, at personer, der kun er *bekymrede,* svarer bekræftende. Konkret erklærer over 43% af befolkningen sig "meget bekymrede for vold og kriminalitet" i Institut for Konjunkturanalyses 2002-survey. I 1993 var tallet hele 72% ved et identisk spørgsmål Kyvsgaard (2003). Denne tryghedsmåling spørger eksplicit til folks bekymring som samfundsborgere over kriminalitet. Det får bekymringen til at rykke helt op på 77,8 pct af respondenterne. Denne type bekymringsmålinger benyttes ofte til at beskrive utryghedens udbredelse i samfundet. Til sammenligning erklærer 8,5% af befolkningen i denne undersøgelse, at de for tiden er "meget utrygge" eller "ret utrygge" for at blive overfaldet, mens tallet for utryghed vedrørende indbrud er 12,4%. Der er altså meget langt fra at være bekymret over noget og så til for tiden at mærke utrygheden på egen krop. Det er meget let at erklære sig bekymret uden på nogen måde selv at være personligt involveret,. især i et samfund hvor borgerne generelt bekymrer sig om hinandens velfærd.

I den anden ende af følelsesregistret kan personer, der har været udsat for f.eks. kriminalitet, let erklære sig som utrygge. Men det er hos mange en ikke særligt stærk følelse *sammenlignet* med styrken i den vrede, mange føler, hvis nogen udsættes for især kriminalitet Irving (intet år). Mange er mere præget af ønsker om at eliminere trusler eller hævne sig end af at være utrygge og bange.

Svar på *generelle* moralske spørgsmål om f.eks. kriminalitet og forurening er ofte præget af såkaldt moralsk aggression. For langt de fleste mennesker er det let også i stærke vendinger at fordømme generelle fænomener som kriminalitet, forurening, sædernes forfald eller socialt bedrageri. Men når beskrivelserne og især de "skyldige" personer bliver bare lidt mere konkrete, så bliver de fleste betydeligt mindre fordømmende og mere nuancerede i deres vurderinger Bang Petersen (2004).

Konkrete spørgsmål om tryghed skal i sagens natur forankres i en social arena. Handler utrygheden om noget i familien, på arbejdet, eller hos bekendte, eller handler den om noget ude i det anonyme, formelle samfund? Vigtige faktorer for tryghed - f.eks. tillid,

snyd og social kontrol - håndteres på fundamentalt forskellige måder i familier, på arbejdspladser, i sociale netværk og i offentlige bureaukratier eller på finansielle markeder FISKE (1992). Det er usikkert, om der "flyder" tryghed mellem disse arenaer. Hvis man f.eks. føler sig tryg på sit arbejde, har det så nogen betydning for ens tryghed i boligkvarteret?

Ud over selve spørgsmålsformuleringen er der mange andre faktorer, der påvirker svarfordelingen på spørgsmål om tryghed. Selv om man godt kan få folk til at erklære sig mere eller mindre trygge på en generel skala, så har begrebet i høj grad *situationel mening*.

Trygheden i situationer kan – som i en gyserfilm – ændre sig markant med et forbløffende lille, men ildevarslende hint. Den efterfølgende reaktion kan holde fra sekunder til i sjældne tilfælde resten af livet. I den forstand er tryghed et ekstremt dynamisk begreb. Det betyder alt andet lige, at man enhver undersøgelse, hvor man spørger til tryghed, må forvente at finde en betydelig, uforklarlig variation. Nogle respondenter har lige åbnet en ubehagelig rudekuvert, andre har lige hørt, at en af deres børns skolekammeraters mor er alvorligt syg, nogen har set en ny graffiti på vej hjem fra arbejde, mens andre netop har fået et kys eller har maven fyldt med mad og slapper af. Der gælder ikke tilsvarende problemer, hvis man f.eks. spørger danskerne om deres holdning til, om det er en opgave for det offentlige at tage sig af ældre og syge. Her er det stort set ligegyldigt, om man varierer spørgsmålsformulering eller –rækkefølge, eller om man vækker respondenterne kl. fem om morgenen – svaret vil helt entydigt være, at det er det offentliges ansvar.

Det er en klassisk iagttagelse fra forskningen i livskvalitet, at folks målte livskvalitet kan påvirkes en hel del af, om f.eks. solen skinner, eller om de har fundet en mønt umiddelbart før, de blev udspurgt.

Noget af denne situationelle mening kan desværre ikke undgå at blive bygget ind i spørgeskemaet, hvor man f.eks. uvægerligt minder respondenterne om ubehagelige oplevelser eller om ressourcer hos dem selv eller deres familie.

Tryghed eller mangel på samme kan også være *rationel* og derfor afhænge af f.eks. konkrete erfaringer, som det også påvises flere gange i denne undersøgelse. Det anses f.eks. af mange som et paradoks, at ældre i flere undersøgelser er mere bekymrede for vold, end unge er, når nu risikoen forholder sig omvendt. Tryghedsmåling 2005 og Tryghedsrapport 2004 kan tilsammen påvise, at dette ikke er særligt paradoksalt. For det første er det faktisk en misforståelse, at ældre er *mere* utrygge for at blive overfaldet og slået, end unge er. De unge og de ældre er nogenlunde lige utrygge. Det er sandsynligt, at misforståelsen om, at ældre er mere utrygge, er opstået, fordi man har spurgt til, om ældre er mere *politisk bekymrede* over kriminalitet, end unge er. Det er de i massivt omfang – men altså uden samtidigt at være mere personligt utrygge. For det andet kan den del af ældres utryghed, som ikke svarer til den reelle risiko, formentlig i høj grad forklares ved ikke kun at se på risiko men også på gevinst. For mens det at udsætte sig for risiko for vold som ældre *kun* er ubehageligt, så kan der være helt anderledes gevinster for unge ved at tage chancer. Sjov, venner, ære og kærester findes mange steder ofte, hvor øretæverne kan sidde løst, måske netop fordi der kan være strid om disse gevinster.

Men tryghed er ikke kun dynamisk. Tryghed kan også være et meget stabilt tema i menneskers liv, uanset hvad der i øvrigt sker. Det er f.eks. en udbredt erfaring, at det er meget svært – f.eks. som følge af kriminalitetsforebyggelse – at flytte ret meget på mange menneskers generelle tryghed i et boligkvarter (Irving, intet år). Spørger man direkte til utryghed både generelt og mere specifikt, vil fordelingen af folks svar formentlig være præget af deres grundlæggende *personlighed*, som vi delvist arver fra vores forældre og lever med hele livet. I modeller, der beskriver personligheden, og hvor den grundlæggende følelse af tryghed indgår, er det især personlighedstrækket neuroticisme, der går igen. Neurotiske personer er bl.a. mere bekymrede og føler sig mere sårbare end andre. Selvom ens personlighed er ret stabil, er der generelt en tendens til, at folk bliver mindre neurotiske fra teenageårene og frem til en alder af ca. 30 år, hvorefter deres personlighed er ganske stabil[18] Gray (2002). Da mere eller mindre neurotiske personer findes i alle dele af samfundet, må man også p.g.a. denne faktor forvente, at respondenterne svarer spredt på spørgsmål om tryghed. Da det kræver et stort batteri af ikke offentligt tilgængelige faktorer at måle blot ét personlighedstræk rimeligt pålideligt, er der ikke i undersøgelsen taget højde for denne faktor.

Mennesker har også forskellige forsvars- eller *coping*-strategier for at håndtere utryghed. Disse strategier kan igen påvirke, hvor utrygge folk faktisk føler sig. I denne undersøgelse er der et ganske beskedent forsøg på at tage højde for denne faktor, idet fire spørgsmål handler om, hvorvidt man er et handlingsmenneske eller ej, og om man opsøger støtte fra andre, når man har et problem eller er ked af det. De forskellige coping-strategier og deres

MM | Utryghedens mange facetter

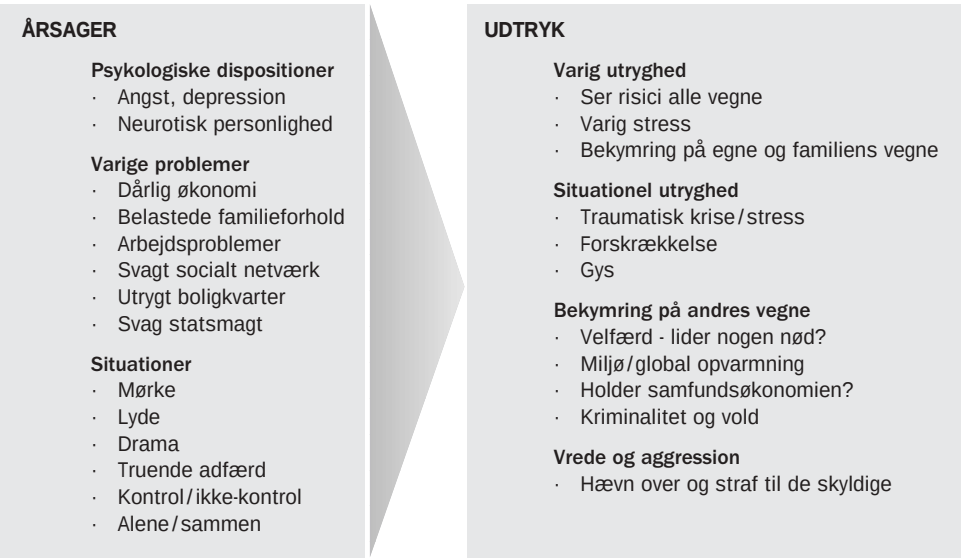

Figur 16: Utryghedens mange årsager og udtryk. Denne undersøgelse er kun et lille bidrag til at blive klogere.

Kilde: Huset Mandag Morgen og Zapera A/S

18 Arveligheden stiger også med alderen. Som ung ligner man ikke sine forældre så meget, som man gør, når man bliver ældre.

større eller mindre succes er tilsammen en faktor, der meget vel kan få svar om tryghed og utryghed til at være spredte og gøre klare profiler svære at finde.

Endelig kan utryghed være en regulær psykiatrisk diagnose. 4-5% af befolkningen lider af såkaldt "generaliseret angst", hvor personen er hyperopmærksom på alle tænkelige og utænkelige risici, mens man systematisk overser beroligende forhold. Der er lidt flere kvinder end mænd, der lider af syndromet. Årsagerne er - ud over en vis genetisk disposition - bl.a. traumatiske oplevelser tidligere i livet muligvis koblet med manglende støtte. Der er for mange tale om en invaliderende tilstand, hvor man f.eks. ikke kan fungere på arbejdsmarkedet men i stedet foretrækker at opholde sig i sit hjem hele tiden. En lang række sammenlignelige undersøgelser tyder på, at befolkningsandelen med denne lidelse er øget markant i den vestlige verden inden for de sidste halvtreds år GRAY (2002). Selvom der er tale om en mindre gruppe, så udgør den potentielt en betydelig kilde til den samlede utryghed i surveyundersøgelser. Uanset hvad man spørger denne gruppe om, så vil den være endog meget utryg. Da den samtidigt utvivlsomt gennemsnitligt har ringere sociale kår – bl.a. på grund af lidelsen – kan man let danne sig nogle problematiske forestillinger om tryghedskonsekvenserne af sociale kår.

Referencer

Advice Analyse og Strategi. "Tryghedsmåling," København: Advice Analyse og Strategi, 2003

Bang Petersen, M. "Den generaliserede og den konkrete kriminelle: Om mønstre i generelle og konkrete holdninger til kriminalitet og straf." *Politik,* 2004, 7

Davis, Hank and Mcleod, S. Lyndsay. "Why humans value sensational news: An evolutionary perspective." *Evolution and Human Behavior,* May 2003 2003, 24(3)

Fiske, A. P. "The Four Elementary Forms of Sociality: Framework for a Unified Theory of Social Relations." *Psychological Review,* 1992, 99 pp. 689-723

Goul Andersen, Jørgen and Borre, Ole. *Politisk forandring.* Århus: Systime Academic, 2003.

Gray, P. *Psychology.* New York: Worth Publishers, 2002

Gundelach, P. *Danskernes værdier 1981-1999.* København: Hans Reitzel, 2002

Gundelach, Peter. *Danskernes særpræg.* København: Hans Reitzels Forlag, 2004

Irving, B. "Fear of Crime: Theory, Measurement and Application. Proof of Evidence to the Home Affairs Select Committee Considering the White Paper: 'Policing a New Century: a Blueprint for Reform'," Udgivelsessted ikke anført: Police Foundation, intet år

Kyvsgaard, B. "Utryghed, angst og bekymring for vold og kriminalitet," København: Justitsministeriets Forskningsenhed, 2003

Mandag Morgen. *Fremtidens boligpolitik.* København: Huset Mandag Morgen, 2003

Mandag Morgen. *Tryghedsrapport 2004.* København: Huset Mandag Morgen og Trygfonden, 2004

Nettle, David. *Happiness.* Oxford: Oxford University Press, 2005

Pinker, Steven. *The Blank Slate.* New York: Allen Lane, 2002

Ugebrevet Mandag Morgen "The missing link er fundet: Journalisten!." *Ugebrevet Mandag Morgen,* 30. april 2001, (16)

TrygFonden

Mandagmorgen
NyhedernesTænketank

TrygFonden
Klausdalsbrovej 601
DK-2750 Ballerup

Telefon 44 20 61 95
info@trygfonden.dk
www.trygfonden.dk

MM
Huset Mandag Morgen A/S
Valkendorfsgade 13
Postboks 1127
DK-1009 København K

Telefon 3393 9323
Telefax 3314 1394
mm@mm.dk
www.mm.dk